

20.9.2019

PALVELUKUVAUS

Liite 1

**Nuoren perheryhmäkodin yhteydessä
toteutettavan tuetun asumisen palvelun
(tukiasuminen) ja kotiin annettavien tuetun
asumisen palvelujen (itsenäistymisasuminen)
–pilotointi**

1. Palvelukuvauksen tarkoitus

Tämän palvelukuvauksen tarkoituksena on esitellä Toivolanmäen perheryhmäkodissa pilotoitavaa jälkihuolto nuorten tukiasumis- ja kotiin annettavan tuetun asumisen palvelua ja sen osapuolia. Kotiin annettavan tuetun asumisen ja tukiasumisen palvelujen sisällöt ja tavoitteet tarkentuvat pilotoinnin aikana.

2. Lakiperuste

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 6 §:n mukaan kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä. Lain 26 §:n mukaan kotoutumista edistävinä ja tukevinä toimenpiteinä ja palveluina voidaan järjestää esimerkiksi erityisiä toimenpiteitä tarvitsevan palveluja ja tukitoimia. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 13 §:n mukaan kunnan on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa lapsen terveyden ja kehityksen kannalta välttämättömät sosiaalipalvelut. Palvelujen on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä. Lisäksi sosiaalihuoltoa toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden edun toteutumiseen.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 21 §:n mukaan asumispalveluja järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai

20.9.2019

PALVELUKUVAUS

Liite 1

asumisensa järjestämisessä. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista ja sisältävät sekä asumisen että palvelut. Tilapäistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä apua.

Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla.

3. Palvelukuvauksen osapuolet

Palvelua tuotetaan kansainvälistä suojelua saaville alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneille nuorille. Palvelun järjestäminen perustuu nuoren tarpeeseen ja vapaaehtoisuuteen.

Maahanmuuttoyksikön jälkihuollon tiimin sosiaalityön, sosiaaliohjauksen ja psykologin palvelut säilyvät nuorilla. Maahanmuuttoyksikön jälkihuollon tiimi tekee arvion nuoren tuetun asumisen palvelujen tarpeesta yhdessä asiakkaan kanssa. Mikäli kyseessä on perheryhmäkodissa asuvan nuoren tuetun asumisen tarpeesta jo ennen kuin hän on siirtynyt itsenäiseen asumiseen, arvio tehdään yhteistyössä myös perheryhmäkodin henkilökunnan, alaikäisen nuoren sosiaalityöntekijän ja nuoren edustajan kanssa. Jälkihuollon sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeen arvioinnin jälkeen päätöksen nuoren tarvitsemasta tuetun asumisen palvelusta. Jälkihuollon tiimi on mukana koko nuoren prosessin ajan mm. palvelutarpeenarvioinneissa, muun kotoutumisen tuen järjestämisessä ja seurannassa ja siirtovaiheessa jälkihuollon tuen päättyessä.

Perheryhmäkodin hoitohenkilökunta toteuttaa tuetun asumisen palvelujen järjestämisen. Perheryhmäkodissa hoitohenkilökunnalla on pitkä kokemus lastensuojelutyöstä. Vuodesta 2017 hoitohenkilökunta on työskennellyt perheryhmäkodissa alaikäisten turvapaikan ja Helsingistä kuntapaikan saaneiden kanssa. Perheryhmäkodissa on tällä hetkellä merkittävä osaaminen, jossa yhdistyvät lastensuojelu- ja kotouttava työ maahanmuuttajien parissa. Henkilöstöllä on moniammatillista osaamista sosiaali- ja terveystoimialalta, jota ylläpidetään säännöllisellä lisäkoulutuksella. Pohjakoulutukseltaan henkilökunta koostuu pääasiassa sosionomeista, sairaanhoitajista ja lähihoitajista.

20.9.2019

PALVELUKUVAUS

Liite 1

4. Asiakkaille tarjottavan palvelun kuvaus

a) Kotiin annettava tuetun asumisen palvelu (Itsenäistymisasuminen)

Nuorelle muutto omaan kotiin on suuri muutos, jolloin konkretisoituu moni itsenäistymiseen liittyvä asia ja etenkin kokemus yksinäisyydestä. Moni Suomessa syntyneelle nuorelle itsestään selvä asia ja toimintatapa edellyttävät nuorilta uuden oppimista sekä ymmärryksen kasvamista. Nuoret tarvitsevat riittävästi toistoa uusien asioiden hoidossa niiden muuttamiseksi rutiiniksi.

Nuoret arastelevat avun hakemista puutteellisen kielitaidon vuoksi ja samasta syystä turvautuvat vertaisryhmän kuulopuheisiin. Nuorten on vaikea myöntää vieraille ihmisille tarvitsevansa apua ja tämän vuoksi he vakuuttelevat osaavansa asioita hoitaa, päästäkseen pois kiusallisesta tilanteesta.

Nuori kohtaa muutettuaan arjessa tilanteita, joihin häntä on vaikea valmistella perheryhmäkodissa asumisen aikana. Puutteellisen kielitaidon vuoksi nuori tarvitsee käytännön ohjausta. Riittävän tuen puute arjessa voi saada nuoren tilanteen ottamaan takapakkia, jolloin perheryhmäkodissa saavutetut tulokset ollaan vaarassa menettää.

Nuoren muutto osuu ajankohdallisesti tilanteeseen, jossa nuoren tulevaisuuden osalta eletään merkityksellisiä aikoja ja tästä syystä nuoren tilannetta olisi syytä voida tiiviimmin seurata ja puuttua ajoissa haasteellisiin kohtiin. Riittävän tuen viivästyminen aiheuttaa nuoren tilanteen kokonaisvaltaista heikentymistä, jolloin uudelleen oikeaan suuntaan ohjaaminen vaatii suurempia resursseja. Vaarana riittävän tuen puuttuessa on nuoren syrjäytyminen yhteiskunnasta.

Osa nuorista muuttaa perheryhmäkotiin lähellä täysi-ikäisyyttä ja hyvin vaillinaisilla kieli- ja arjentaidoilla, jolloin työskentely nuoren kanssa on hyvin lyhytkestoista. Toisilla nuorista on selvä erityisen tuen tarve ja nuori tarvitsee intensiivisempää ja pitkäkestoisempaa ohjausta. Kenellekään nuorelle ei ole yleensä muodostunut riittävää aikuisuutta tukevaa verkostoa ympärilleen. Nuorten kanssa työskentelevät ovat oppineet lukemaan nuorten tapaa toimia ja havaitsevat usein jo varhaisessa vaiheessa nuoren olemuksessa tai toiminnassa olevan poikkeaman, jolloin tilanteeseen voidaan ajoissa puuttua tehostetummalla tuella.

20.9.2019

PALVELUKUVAUS

Liite 1

Itsenäistymisasumisen tavoitteet

Palvelun tavoitteena on tukea nuorta itsenäistymisen nivelvaiheessa ja estää nuoren syrjäytyminen. Asumisen tuen tarkoituksena on varmistaa nuoren oman elämän alun sujuminen, käytännön arjen asioiden hallinnan lisääminen ja oman selviämiskokemuksen lisääminen. Tavoitteena on ohjata nuorta toimimaan yhteiskunnan kriteereillä ja vahvistaa nuoren kokemusta olevansa hyväksytty yhteiskunnassa ja osa sitä. Tavoitteena on lisäksi tehdä perheryhmäkodin työntekijät nuoren elämässä tarpeettomiksi ja nuoren selviytyminen jatkossa itsenäisessä asumisessa jälkihuollon sosiaaliohjauksen tuella. Tuetun asumisen tavoitteena on myös saada ylläpidettyä hyvä perheryhmäkodissa aloitettu kotoutumisen ja itsenäistymisen kehitys.

Itsenäistymisasumisen sisältö

Kotiin annettavien tuetun asumisen palveluja tuotetaan täysi-ikäisille nuorille, joiden katsotaan olevan jälkihuollon sosiaaliohjausta tiiviimmän tuen tarpeessa arjen asioissa. Tuki tarjotaan nuorille heidän asuessaan omissa asunnoissaan.

Itsenäistymisasuminen on nuoren omaan kotiin vietävää palvelua, jossa arjen tukeminen tapahtuu autenttisessa ympäristössä hänen omassa pysyvässä asunnossaan. Työskentely tapahtuu hyödyntäen asumisen tukeen suunniteltuja menetelmiä (asumisharjoitteluun liittyvä materiaali, Umbrella-kansio jne.), jotka kehittävät nuoren arjen hallintaa ja siihen liittyviä taitoja. Tukea tarjotaan vähintään kerran viikossa ja noin 10 h kuukaudessa, pääasiassa päiväaikaan. Tarvittaessa nuori saa tukea myös virka-ajan ulkopuolella perheryhmäkodin henkilöstöltä.

Työskentelyn alussa kartoitetaan nuoren tehostetun tuen tarve ja asetetaan kotona annettavan tuen yksilölliset tavoitteet. Tavoitteista laaditaan yhteistyössä nuoren, jälkihuollon työntekijöiden ja perheryhmäkodin ohjaajan kanssa palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja perheryhmäkodin henkilöstö raportoi sen toteutumisesta kerran kuukaudessa. Annettu ohjaus ja tuki kirjataan asiakastietoihin ja liitetään kuukausiraporttiin. Mikäli tehostetun tuen aikana ilmenee ongelmia, tulee niistä informoida välittömästi asiakkaan jälkihuollon sosiaalityöntekijää sekä suullisesti että kirjallisesti.

20.9.2019

PALVELUKUVAUS

Liite 1

b) Nuoren tuetun asumisen palvelun järjestäminen perheryhmäkodin yhteydessä (Tukiasuminen)

Nuoren tilanne voi kriisiytyä itsenäisessä asumisessa esimerkiksi velkaantumisen, asunnottomuuden, kouluvaikeuksien, lupa-asioiden, lääkityksen laiminlyönnin tai päihde ja mielenterveysongelmien, vuoksi. Nuoren määräaikainen tukiasuminen toteutetaan asumisharjoittelun tapaan joko osaston yhteydessä tai asumisharjoitteluasunnossa nuorelle, joka tarvitsee vankempaa tukea kriisiytyneeseen tilanteeseensa, eikä selviydy enää itsenäisesti omassa kodissa.

Tukiasumisen tavoitteet

Tukiasumisen tavoitteena on katkaista nuoren kriisiytynyt tilanne ja kotoutumisprosessin taantuma, sekä vahvistaa arjen sujumista, tukea opintojen jatkumista ja ehkäistä nuoren syrjäytyminen. Palvelun tarkoituksena on lyhytaikaisen tehostetun intervention avulla mahdollistaa nuoren paluu takaisin omaan kotiin tuetun asumisen tai jälkihuollon palvelujen piiriin mahdollisimman nopeasti.

Tukiasumisen sisältö

Tuetun asumisen työskentely tapahtuu suunnitelmallisesti, nuoren asuessa väliaikaisesti ympärivuorokautisen tuen ja valvonnan piirissä, jolla tuetaan nuoren hyvinvointia ja itsenäistä arjen hallintaa ja -taitoja. Työskentely tapahtuu hyödyntäen tuetun asumisen menetelmiä ja keskittyen sisällössä erityisesti niihin asioihin, jotka ovat aiheuttaneet tilanteen kriisiytymisen nuoren omassa asunnossa. Jakson jälkeen nuori voi siirtyä tarvittaessa tuetun asumisen asiakkaaksi.

Työskentelyn alussa kartoitetaan kriisiytymisen alkusyyt ja asetetaan tukiasumisjaksolle yksilölliset tavoitteet yhteistyössä nuoren ja jälkihuollon tiimin kanssa. Tavoitteista laaditaan yhteistyössä nuoren, jälkihuollon työntekijöiden ja perheryhmäkodin ohjaajan kanssa palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja perheryhmäkodin henkilöstö raportoi sen toteutumisesta kerran kuukaudessa. Annettu ohjaus ja tuki kirjataan asiakastietoihin ja liitetään kuukausiraporttiin. Mikäli tukiasumisen aikana ilmenee ongelmia, tulee niistä informoida välittömästi asiakkaan jälkihuollon sosiaalityöntekijää sekä suullisesti että kirjallisesti. Jakso on määräaikainen ja mahdollisimman lyhyt, maksimissaan kolme kuukautta. Palveluun osallistuminen on nuorelle vapaaehtoista mutta nuoren tulee kirjallisesti sitoutua hoitojakson sisältöön.

20.9.2019

PALVELUKUVAUS

Liite 1

Perheryhmäkodin ohjaaja, jälkihuollon sosiaalityöntekijä ja nuori pitävät arviointipalaverin vähintään kuukausi ennen tukiasumisen päättymistä. Palaverin koollekutsumisesta vastaa perheryhmäkoti. Nuoria voi olla tukiasumisessa heidän yksilöllisistä tilanteista riippuen 2-4.

5. Arviointi

Palveluja arvioidaan koko työskentelyjakson ajan peilaamalla nuoren edistymistä suhteessa tukiasumiselle asetettuihin tavoitteisiin. Arviointia tehdään yhteistyössä jälkihuollon tiimin kanssa ja hyödyntäen muun muassa tuetun asumisen materiaaleja. Arviointia kehitetään pilotoinnin aikana.